



«ЧИСЛІВНИК ЯК ЧАСТИНА МОВИ»

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

ЧИСЛІВНИК ЯК ЧАСТИНА МОВИ

1. Яку частину мови ми називаємо числівником?
2. Які морфологічні ознаки числівників ви знаєте?
3. Яку синтаксичну роль виконують числівники?
4. Які є розряди числівників за значенням і граматичними ознаками?
5. Які ви знаєте розряди числівників за будовою?
6. Пригадайте особливості зв'язку числівника з іменником. Як узгоджуються числівники один, два, п'ять з іменником?
7. Які числівники ми використовуємо для позначення часу (годин і хвилин)?
8. Які прийменники допоможуть нам під час позначення часу?

УЗГОДЖЕННЯ ЧИСЛІВНИКА З ІМЕННИКОМ

- Числівник **один** (*одна, одно, одне, одні*) узгоджується з іменником к роді, числі, відмінку: *одна презентація, одні двері.*
- Числівники **два, три, чотири** + іменник у Н. в. множини: *два програмісти, три будинки.*
- Числівники **п'ять і більше** + іменник у Р. в. множини: *п'ять моніторів, шість зошитів.*
- **Складений** числівник + іменник у тому відмінку, якого вимагає останнє слово: *сто один стіл, сто десять столів.*
- **Дробовий** числівник + іменник в Р. в. однини: *одна друга тонни.*

ПОЗНАЧЕННЯ ЧАСУ

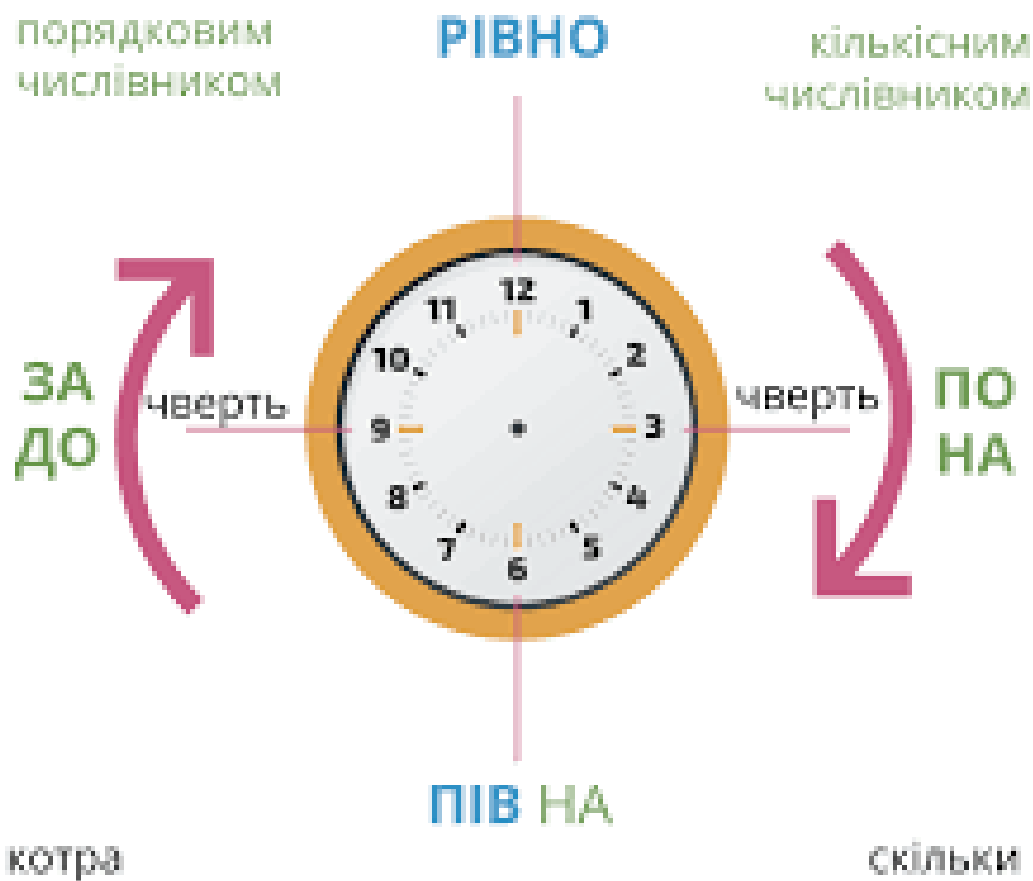
- **10:00** – десята година.
- **10:30** – пів на одинадцяті.
- **10:15** – десята година п'ятнадцять хвилин, п'ятнадцять хвилин **на** одинадцяті, п'ятнадцять хвилин **по** десятій, чверть **на** одинадцяті, чверть **по** десятій.
- **10:45** – **за** п'ятнадцять одинадцяті, **за** чверть одинадцяті, чверть **до** одинадцяті.

Години

порядковим
числівником

Хвилини

кількісним
числівником



ВПРАВА 1

► **Завдання:** Розподілити числівники за розрядами.

Один, небагато, двадцять, сорок, вісім, п'ятеро, дві третіх, багато, четвертий, сто двадцять сьомий, троє, кількадесят, триста, два, дев'ятнадцять, тридцять, п'ятдесят один, дев'ятеро, двоє, п'ять шостих, немало, п'ятий, одинадцять, двісті вісімдесят чотири, кільканадцять, чотириста, сто, мало, п'ять.

ВПРАВА 2

► **Завдання:** Узгодити числівники з іменниками.

Один (місяць), два (хлопець), півтора (відро), шість (екзамен), два (дівчина), три (син), чотири цілих і одна друга (гектар), п'ять (рік) тому, двісті п'ятдесят один (день), два (озеро), три (вікно), два (рукав), чотири (ясен), три (брат), п'ятеро (дівчат), півтори (година), вісім (залік), обидва (син), дві (вчителька), сімсот двадцять п'ять (учень), шість (зошит), чотири (апельсин), три (професор).

ВПРАВА 3

► **Завдання:** виправте помилки (позначення часу).

Три години п'ять хвилин, без п'ятнадцяти шість, вісім годин тридцять хвилин, п'ять хвилин після двох, двадцять хвилин сьомої, рівно шістнадцять, без двадцяти десята, десять хвилин шостої, п'ятнадцять хвилин після чотирьох.

ВІДМІНЮВАННЯ ЧИСЛІВНИКІВ

ВІДМІНЮВАННЯ ЧИСЛІВНИКА один (одна, одне, одні)

	ЧОЛОВІЧИЙ РІД	ЖІНОЧИЙ РІД	СЕРЕДНІЙ РІД	МНОЖИНА (для всіх родів)
Н.	один□	одн <u>а</u>	одн <u>е</u>	одн <u>і</u>
Р.	одн <u>ого</u>	одні <u>єї</u> (одн <u>ої</u>)	одн <u>ого</u>	одн <u>их</u>
Д.	одн <u>ому</u>	одн <u>ій</u>	одн <u>ому</u>	одн <u>им</u>
Зн.	як Н. або Р.	одн <u>у</u>	одн <u>о</u> (одн <u>е</u>)	як Н. або Р.
Ор.	одн <u>им</u>	одні <u>єї</u> (одн <u>ою</u>)	одн <u>им</u>	одн <u>ими</u>
М.	(на) одн <u>ому</u> (одн <u>ім</u>)	(на) одн <u>ій</u>	(на) одн <u>ому</u> (одн <u>ім</u>)	(на) одн <u>их</u>

— скільки?

— скількох?

— скільком?

— скільки?

скільких?

— скількома?

—

(на) скількох?

ВІДМІНЮВАННЯ ЧИСЛІВНИКІВ

2, 3, 4

ВІДМІНЮВАННЯ ЧИСЛІВНИКІВ два, три, чотири

	ЧОЛОВІЧИЙ І СЕРЕДНІЙ РІД	ЖІНОЧИЙ РІД	ДЛЯ ВСІХ РОДІВ	
Н.	дв <u>а</u>	дв <u>і</u>	тр <u>и</u>	чотир <u>и</u>
Р.	дв <u>ох</u>	дв <u>ох</u>	тр <u>ьох</u>	чотир <u>ьох</u>
Д.	дв <u>ом</u>	дв <u>ом</u>	тр <u>ьом</u>	чотир <u>ьом</u>
Зн.	дв <u>а</u> , дв <u>ох</u>	дв <u>і</u> , дв <u>ох</u>	тр <u>и</u> , тр <u>ьох</u>	чотир <u>и</u> , чотир <u>ьох</u>
Ор.	дв <u>ома</u>	дв <u>ома</u>	тр <u>ьома</u>	чотир <u>ма</u>
М.	(на) дв <u>ох</u>	(на) дв <u>ох</u>	(на) тр <u>ьох</u>	(на) чотир <u>ьох</u>

— скільки?

— скількох?

— скільком?

— скільки?

скільких?

— скількома?

—

(на) скількох?

ВІДМІНЮВАННЯ ЧИСЛІВНИКІВ

5-20, 30

ВІДМІНЮВАННЯ ЧИСЛІВНИКІВ п'ять, шість

Н.	п'ять□	шість□
Р.	п'ять□ох, п'ят□и	шість□ох, шест□и
Д.	п'ять□ом, п'ят□и	шість□ом, шест□и
Зн.	п'ять□ох, п'ять□	шість□ох, шість□
Ор.	п'ять□ма, п'ять□ома	шість□ма, шість□ома
М.	(на) п'ять□ох, п'ят□и	(на) шість□ох, шест□и

— скільки?

— скількох?

— скільком?

— скільки?

скількох?

— скількома?

—

(на) скількох?

ВІДМІНЮВАННЯ ЧИСЛІВНИКІВ

50-80

200-900

— скільки?

— скількох?

— скільком?

— скільки?

скількох?

— скількома?

—

(на) скількох?

ВІДМІНЮВАННЯ ЧИСЛІВНИКІВ НА ПОЗНАЧЕННЯ ДЕСЯТКІВ		ВІДМІНЮВАННЯ ЧИСЛІВНИКІВ НА ПОЗНАЧЕННЯ СОТЕНЬ		
Н.	шістдесят□	двіст□	сімсот□	дев'ятсот□
Р.	шістдесят ^{ох} (шістдесят ^и)	двохсот□	семисот□	дев'ятисот□
Д.	шістдесят ^{ом} (шістдесят ^и)	двомаст ^{ам}	семист ^{ам}	дев'ятист ^{ам}
Зн.	шістдесят□ (шістдесят ^{ох})	двіст□ (двохсот□)	сімсот□	дев'ятсот□
Ор.	шістдесят ^{ма} (шістдесят ^{ома})	двомаст ^{ами}	сьомаст ^{ами} (сімомаст ^{ами})	дев'ятьма- ст ^{ами} (дев'ятьома- ст ^{ами})
М.	(на) шістдесят ^{ох} (шістдесят ^и)	(на) двохст ^{ах}	(на) семист ^{ах}	(на) дев'ятист ^{ах}

ВІДМІНЮВАННЯ ЧИСЛІВНИКІВ

40, 90, 100

- Н., сорок, дев'яносто, сто
- Р., сорока**а**, дев'яноста**а**, ста**а**
- Д., сорока**а**, дев'яноста**а**, ста**а**
- З. сорок, дев'яносто, сто
- О., сорока**а**, дев'яноста**а**, ста**а**
- М. (на) сорока**а**, дев'яноста**а**, ста**а**

~~сорокам~~

сорока**а**

90

ВІДМІНЮВАННЯ ЧИСЛІВНИКІВ

ВІДМІНЮВАННЯ ПОРЯДКОВИХ ЧИСЛІВНИКІВ

	ЧОЛОВІЧИЙ РІД	ЖІНОЧИЙ РІД	СЕРЕДНІЙ РІД	МНОЖИНА (для всіх родів)
Н.	сьом <u>иц</u>	сьом <u>у</u>	сьом <u>е</u>	сьом <u>і</u>
Р.	сьом <u>ого</u>	сьом <u>ої</u>	сьом <u>ого</u>	сьом <u>их</u>
Д.	сьом <u>ому</u>	сьом <u>ї</u>	сьом <u>ому</u>	сьом <u>им</u>
Зн.	як Н. або Р.	сьом <u>у</u>	сьом <u>е</u>	як Н. або Р.
Ор.	сьом <u>им</u>	сьом <u>ою</u>	сьом <u>им</u>	сьом <u>ими</u>
М.	(на) сьом <u>ому</u> (сьом <u>ім</u>)	(на) сьом <u>ї</u>	(на) сьом <u>ому</u> (сьом <u>ім</u>)	(на) сьом <u>их</u>

— скільки?

— скількох?

— скільком?

— скільки?
скільких?

— скількома?

—
(на) скількох?

ВПРАВА 4

► **Завдання:** Поставте подані в дужках числівники в потрібній формі.

За шкалою розумового розвитку, яку запропонували швейцарські вчені, перше місце в природі посідає людина. Вона має до (двісті чотирнадцять) балів. Дельфін наділений приблизно (сто дев'яносто п'ять) балами. На третьому місці — слон. Він має до (сто п'ятдесят) балів. Мавпа — до (шістдесят три). Зебра — до (сорок два), жирафа — до (тридцять вісім), лисиця — до (двадцять вісім) балів. «Найтупішим» визнали бегемота, який набирає не більше (вісімнадцять) очок.

Страус може розвивати швидкість до (п'ятдесят) кілометрів на годину. Довжина язика в мурахоїда досягає (шістдесят) сантиметрів. Своє єдине яйце альбатрос висиджує протягом (вісімдесят) днів. За перші два роки життя слоненя набирає до (шістсот) кілограмів.

ВПРАВА 5

► **Завдання:** виправте помилки.

Двадцятьма чотирьома, шестидесяти семи,
(на) сороках п'яти, восьмидесятьом
дев'ятьом, двадцяти двум, двохста п'ятдесяти
шести, стома сороками, чотирьомстам
семидесяти двом, вісімсот п'ятдесяти трьох,
п'ятиста семи, п'ятьохстах сімох.